

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. IV. An voluntas antecedens salvandi omnes homines sit conditionata,
& expectans consensum & determinationem voluntatis humanæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

82. Ad tertiam probationem, concessio Antecedente, neganda est Consequentia & paritas. Ratio discriminis est, quia mercator est aliqua persona particularis, quæ solum intendit bonum particulare & utile, non verò bonum commune & generale totius universi; unde si ille posset adhibere media efficacia ad conservationem mercium, imminente tempestate, & ea tamen respueret, vel negligeret, non conferret habere voluntatem veram & sinceram de illarum conservatione. Deus autem est causa generalis, & universalis provisor, qui non solum debet intendere & procurare bonum particulare aliquorum hominum, sed etiam bonum generale totius universi, & permittere quòd aliqua creatura deficiat, & frustreretur suo fine: quare, licet non conferat omnibus media efficacia ad salutem, habet tamen veram & sinceram voluntatem illos salvandi, quamvis inefficacem & conditionatam, modo infra explicando.

83. Obijcies ultimò: Voluntas signi non est formaliter in Deo, sed solum metaphoricè: Atqui voluntas antecedens salvandi omnes homines, est voluntas signi: Ergo non est in Deo formaliter. Major constat ex supra dictis. Minor probatur ex D. Thoma opusculo de Præscientia & Prædestinatione cap. 6. ubi ait: *Deus dicitur velle aliquid dupliciter: uno modo proprie, & sic dicitur velle aliquid cuius voluntas vera in eo est, quod sibi complacet, & hoc dicitur voluntas beneplaciti, quæ semper in omnibus infallibiliter impletur, & de hac loquitur Scriptura Isaiæ 46. Omnis voluntas mea fiet. Alio modo dicitur velle aliquid metaphoricè, id est per similitudinem, eo quòd ad modum volentis se habet, in quantum præcipit, consulit, prohibet, vel permittit aliquid; & hæc dicitur voluntas signi, quæ non semper impletur, de qua dicit Apostolus I. ad Timot. 2. qui vult omnes homines salvos fieri, cum tamen omnes salvi non sunt, sed multi damnantur.*

84. Respondeo concessa Majori, negando Minorem; ad cuius probationem in primis dico opusculum illud non esse D. Thoma: quod mihi suadent tria. Primum est, illud inter alia opuscula non inveniri. Secundum, in Romana editione, quæ aliis est præferenda, tale opusculum in illius operibus non haberi. Tertium, quia D. Thomas sibi manifestè contradiceret, cum apertissimè doceat locis supra relatis, voluntatem de salute omnium hominum, non esse voluntatem signi, sed beneplaciti.

85. Secundò responderi potest, talem voluntatem referri posse, vel ad voluntatem signi, vel ad voluntatem beneplaciti, secundum diversas considerationes. Prout enim denotat actum divinæ voluntatis formaliter in Deo existentem, voluntas beneplaciti dicitur: quatenus verò aliquo signo exteriori manifestatur, voluntas signi appellatur: ut explicat S. Doctor super caput 1. Epist. ad Timot. lect. 1. his verbis: *Velle ponitur quandoque pro voluntate beneplaciti, quandoque pro voluntate signi. Pro voluntate signi vult salvare omnes, quia omnibus proposuit salutis præcepta, consilia, & remedia. Pro voluntate beneplaciti sic exponi potest quatuor modis &c.* Unde quando S. Thomas in prædicto opusculo de Præscientia & Prædestinatione asserit quòd voluntas illa, quæ Deus vult omnes homines salvos fieri, est voluntas signi, per hoc non excludit, quin sit etiam voluntas beneplaciti: nihil enim prohibet (ut supra ex eodem sancto Doctore ostendimus) de eodem secundum diversas considerationes, esse voluntatem beneplaciti & signi.Art. 1.
§. 3.

ARTICULUS IV.

*An voluntas antecedens salvandi omnes homines sit conditionata, & expectans consensum & determinationem voluntatis humanae?***P**artem affirmativam tenent communiter Recentiores cum Molina, asserentes voluntatem Dei antecedentem, dici conditionatam, eò quòd dependeat à consensu liberi arbitrii, tanquam à conditione quam expectat, & ex cuius defectu redditur inefficax, ac frustratur suo effectu.**B** Addunt aliqui, quòd si Deus voluntate absolute & per se efficaci vellet salvare homines, eorum libertas destrueretur, quia ex illa indicitur necessitas antecedens, libertati contraria, unde Petavius Tomo 1. libro 10. cap. 3. docet, Deum erga Omnes homines quòdam voluntatis proensione ferri, ut eos salvos ac beatos velit, & quidem efficaci quantum est ex se, non autem absolute & conditionis expectæ voluntate, sed ad talem conditionem implicata, si & ipsi consentire voluerint.**C** Hæc tamen sententia, & hic modus explicandi voluntatem antecedentem, displicet omnibus D. Augustini & S. Thoma Discipulis, qui cum utroque sancto Doctore constantissimè asserunt, voluntatem Dei esse de se efficacem; illamque non expectare, sed causare contentum & determinationem liberi arbitrii creati, ut sese ostendimus disputatione sequenti, ubi agemus de divinorum decretorum efficacia & causalitate.

§. I.

*Conclusio negativa statuitur, & variis authoritatibus & rationibus suadetur.***D**ico igitur, Voluntatem antecedentem salvandi omnes homines, non dici conditionatam, ex eo quòd pendeat à consensu voluntatis humanæ, tanquam à conditione quam supponat, vel expectet à libero arbitrio: Sed quia importat actum conditionatum, quo Deus vellet salutem omnium hominum, nisi hoc repugnaret ordini suæ providentiæ, & nisi ex hoc impediretur bonum universale suæ iustitiæ, & manifestatio suorum attributorum.**E** Conclusio sic explicata probatur primò ex D. Thoma supra relato in 1. dist. 46. quart. 1. art. 1. ad 2. ubi ait: *Voluntas antecedens potest dici conditionata, nec tamen est imperfectio ex parte voluntatis divinæ, sed ex parte voluntatis, quod non accipitur cum omnibus circumstantiis, quæ exiguntur ad rectum ordinem in salutem.* Quibus verbis aperte docet voluntatem antecedentem non dici conditionatam, eò quòd pendeat tanquam à conditione, à consensu & determinatione liberi arbitrii, ut asserunt Recentiores, sed ex eo quòd attingat suum objectum, scilicet salutem hominum, ut præcisam à circumstantiis particularibus: manifestatio scilicet suæ iustitiæ, pulchritudine universi &c. quia illam vellet, nisi tales considerationes obstant. Idem docet in 1. ad Timotheum cap. 2. lect. 1.

Probatur secundò conclusio ex Augustino 4. contra

probatur ex verbis Petri Diaconi, & Magistri A sententiarum supra relatis: ait enim Magister, quod occasione horum verborum Apostoli, multi à veritate devierunt; dicentes Deum multa fieri velle que non sunt. Idem colligitur ex Augustino in Enchiridio cap. 103. ubi postquam prædicta Apostoli verba exposuit secundum distributionem accommodam, vel incompletam, addit: Illa quocumque alio modo intelligi posse, dum tamen credere non cogamur, aliquid omnipotentem Deum voluisse fieri, factumque non esse. Item beatus Remigius loco supra citato ait, hanc sententiam Apostoli, Deus vult omnes homines salvos fieri, fideliter posse recipi, si hanc voluntatem bonitatis sua erga salutem hominum, non credatur humanam obistente voluntate implere non posse. Et addit: Quid ergo restat, nisi ut ille qui omnia quocumque voluit, fecit, ideo hoc non faciat, quia noluit, non quia non possit? quia sicut vere omnia que voluit, fecit, ita vere noluit que non fecit: quos ergo voluit salvare salvavit, quia omnia quocumque voluit, fecit. Denique Lupus Servatus de tribus questionibus quas, 2. de Prædestinatione, sic habet: Quod venerabilis Paulus ait, qui vult omnes homines salvos fieri, non sic accipiendum est, quasi cum Deus velit generaliter omnes fieri salvos, quibusdam impediens impotentissimis, non valeat omnipotentissimus implere quod velit; sed ita potius, quod illis sive volentibus sive nolentibus (nam plures in infanti aetate baptizari, horum non habentes discrimen, mox vitâ excedentes transferuntur ad gloriam) salventur omnes, quoscumque ille salvare voluerit.

23. Quarto probatur conclusio. Deus ut supremus Dominus gloriæ, ante prævisa hominum merita & demerita elegit efficaciter quosdam ad gloriam, & voluit alios efficaciter excludere ab illa ut beneficio indebito, ut ostendimus in Tractatu de Prædestinatione, constatque ex illis verbis dictum est: Iacob dixi, Esau autem odio habui. Ac cum voluntate efficaci excludendi reprobos à gloria ante prævisa eorum demerita, non est compatibilis voluntas conditionata conferendi illis gloriam, sub conditione quod per ipsos non steterit, ut de se est manifestum: Ergo voluntas antecedens non habet pro objecto gloriam, ut futuram sub conditione quod homines velint, aut per ipsos non steterit.

24. Quinto suadetur conclusio. Decretum conditionatum, seipso producit effectum, per hoc præcisè quod purificetur conditio: Sed voluntas antecedens salvandi omnes homines, etiam si poneretur conditio, nempe humana volitio, aut non resistens liberi arbitrio, non haberet effectum seipsam, absque adjuncta efficaci voluntate Dei: Ergo non terminatur ad gloriam sub prædicta conditione futuram. Major constat, Minor verò in qua est difficultas probatur primò: quia ut expresse docet S. Thomas 1. ad Annibaldum dist. 46. quest. unica art. 2. ad 2. voluntas antecedens non habet effectum, nisi voluntas consequens jungatur. Secundò, quia aliàs totum prædestinationis negotium, in purificatione illius conditionis consisteret, & consequenter, per hoc præcisè quod homines, per liberum voluntatis consensum, intelligerentur determinare voluntatem illam antecedentem & conditionatam, prædestinati intelligerentur, & à reprobis differerent; & sic prædestinatus seipsum à reprobo disterneret, contra illud Pauli: Quis enim te discernit? Item prædestinatio electorum non esset

providentia specialis ordinis supernaturalis, sed ad generalem, per quam Deus omnes homines ad finem supernaturalem elevavit, & media sufficientia ad illum consequendum præparavit, reduceretur: quæ falsa sunt & erroneæ, ut in Tractatu de Prædestinatione constabit.

Denique probatur conclusio: Cum homines non possint velle salutem, nisi Deus velit eos velle, & nisi in eis operetur ipsum velle, ut docet Apostolus ad Philipenses 2. & Augustinus in Solil. cap. 24. dicens: *Non esse quod hominem est non possum, nisi tu velis.* implicat quod in Deo sit decretum, aut volitio salvandi homines, dependens tanquam à conditione, à consensu & volitione hominum, illamque ab humana voluntate expectans. Unde Ecclesia Lugdunensis in libro de Defensione veritatis sacre Scripturæ: *Certe illud in hac questione manifestum est, quod etiam si generaliter & indifferenter, omnes homines Deus vult salvos fieri, in aliorum tamen cordibus, benignitatem misericordiam suam, ipse operatur eandem voluntatem suam, ut & ipsi salvari velint, & salventur: qualibus & Apostolus dicit cum timore & tremore vestram salutem operamini, Deus est enim qui operatur in nobis & velle & perficere pro bona voluntate. In aliorum autem cordibus, severitate iusti & occulti iudicii sui, non operatur hanc salutarem voluntatem, sed dimittit eos in suo arbitrio, ut qui noluerunt credere, iusti à volitione damnentur.*

§. II.

Præcipuum Adversariorum fundamentum convellitur.

Contra istam conclusionem obijciunt Adversarii: Deus non salvat homines nisi velint, & sua gratia & vocationi liberè consentiant: juxta illud Augustini: *Qui creavit te sine te, non salvavit te sine te.* Ergo voluntas salvandi omnes homines dependet à volitione liberi arbitrii, tanquam à conditione quam Deus à voluntate humana expectat, Quod potest confirmari ex verbis Ambrosii, qui exponens hunc locum Apostoli, *Deus vult omnes homines salvos fieri, ait: Deus vult omnes homines salvos fieri, si accedant ad ipsum: non enim sic vult salvare, quod nolentes salventur, sed vult salvare si ipsi velint.*

Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam. Licet enim Deus non salvet homines, nisi volentes, & sua vocationi liberè consentientes, hanc tamen liberam volitionem & consensum non expectat, nec emendat, ut ita loquar, ab humana voluntate, sed illum intus in corde hominis per suam gratiam in prædestinatis infallibiliter operatur, applicando voluntatem illorum ad liberè consentiendum gratiæ vocanti & moraliter excitanti. Quare diligenter observandum est, quod quando dicimus, voluntatem quam Deus habet salvandi homines, non dependere tanquam à conditione, à consensu seu volitione hominis, per hoc non intendimus negare liberam hominis arbitrium Deo consentire, & liberè cooperari ad suam justificationem & salutem (hoc enim de fide certum est, & definitum in Tridentino contra impium Lutherum, dicentem in justificatione liberum arbitrium non cooperari Deo moventi & excitanti, sed merè passivè se habere, recipiendo motum à solo Deo productum) sed solum

contendimus, Deum talem consensum ab humana voluntate non expectare, vel supponere, sed illum per suam gratiam præparantem & applicantem, intus in corde hominis efficere, ut clare explicat & docet August Epistola 107. ubi sic habet: *Quapropter ut in Deum credamus & per vim eius, non volentis, neque currentis, sed in Deum non quia velle non debemus, & currere, sed quia ipse in nobis, & velle operatur & currere.* Et de dono petiverit. cap. 17. *Nos ergo volumus, sed Deus non operatur & velle: nos ergo operamur, sed Deus in nobis operatur & operari pro bona voluntate: hoc nobis expedit & credere, & dicere: hoc est pium & rectum, ut sit humilis & submissa confessio, & detur tamen Deo. Idem eleganter docet Fulgentius de Incarnatione & gratia cap. 29. cuius verba relictimus Tractatu præcedenti disp. 6. art. 6. §. 6. ubi videtur postulare. Ex quibus patet responsio ad locum Ambrosii: ibi enim solum intendit explicare consensum & cooperationem liberi arbitrii, concurrentis ad justificationem, & salutem hominum, & solum vult declarare quod Deus salvat homines, non contradicentibus ipsis, neque coactis; ut constat ex illis verbis: *Non enim sic vult salvare, quod nolentes salventur.* Unde quando addit, quod Deus vult salvare homines, si ipsi velint, non intendit quod Deus expectet voluntates hominum, ut dicebant olim Semipelagiani; sed quod vult illos salvare si velint, non coactè, sed liberè, & spontaneè: ut enim ait Augustinus libro 1. ad Bonifacium cap. 19. *Deus vult intus in ipsis hominum cordibus operari, quod ut homines, quod fieri non potest, nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant.**

ARTICULUS V.

An per voluntatem antecedentem præparentur homini in statu naturæ lapsæ, media, seu auxilia ad salutem sufficientia?

§. I.

Proponitur Status questionis, & pars affirmativa, eligitur.

Agimus hic solum de Præparatione auxiliorum sufficientium, non autem de actuali collatione, & intrinsicæ receptione illorum (de hoc enim in Tractatu de Prædestinatione dicemus) & solum inquirimus, an sicut medicus qui aperit apothecam, omne remedium genus pro infirmis continentem, & omnibus patientem eam ponit, dicitur velle quantum est de se omnes sanare, licet talia remedia omnibus non applicet, imò forte aliqua ex illis, per accidens alicui vel aliquibus non sint applicabilia; ita etiam Deus ex voluntate illa generali & antecedente, quæ vult omnes homines salvos fieri, pro omnibus præparet aliqua media & remedia, seu auxilia ad salutem sufficientia, quamvis per talem voluntatem illa omnibus non conferat, nec applicet: imò interdum aliqua ex illis non sint proximè applicabilia: ut contingit in parvulis in utero materno decedentibus, quibus Baptismus, quamvis pro illis præparatus, & à Christo institutus, non est proximè applicabilis; quia in tali statu non possunt subijci operationi ministrorum Ecclesiæ, ut docent Theologi cum Magistro in 2. dist. 6. & cum D. Thoma 3. parte quæst. 8. art. 11. Pro resolutione.

Dico: per voluntatem antecedentem Deum præparare media, seu auxilia, quibus homines

A sufficienter ordinentur, & promoveantur in vitam æternam. Ita communiter docent Theologi contra Jansenium supra citatum, qui asserit voluntatem illam antecedentem salvandi omnes homines, in statu naturæ lapsæ, esse omnino sterilem & infunctuam, & per illam nullum præparari vel conferri hominibus auxilium sufficientem ad salutem, quamvis in statu innocentie, primis parentibus perutilem fuisse, ab eaque gratiam sufficientem, subditam illorum voluntati, quantum ad usum & efficaciam processisse fateatur.

Probatur primò conclusio ex D. Thoma in 1. dist. 46. qu. 1. art. 1. ubi loquens de Voluntate antecedente, dicit: *Hujus voluntatis effectus est ipse ordo in finem salutis, & preventiva in finem omnium communiter proposita, tam naturalia quam gratuita.* Et cap. 12. in Epist. ad Hebræos lect. 3. *Deus, inquit, vult omnes homines salvos fieri, & ideo gratia nulli deest, sed omnibus, quantum in se est, se communicat.* Similiter lib. 3. cont. Gent. cap. 159. *Deus quantum in se est paratus est omnibus dare gratiam: vult enim omnes homines salvos fieri.* At hæc causalis non valeret, si Deus per voluntatem antecedentem, auxilia ad salutem sufficientia non præpararet: Ergo per talem voluntatem, hujusmodi auxilia præparat.

Confirmatur exemplo mercatoris quo utitur D. Thomas supra relatus, ad explicandam voluntatem illam antecedentem, quæ Deus vult omnes homines salvos fieri. Quis enim dicat mercatorem velle salvare merces, nisi quantum est de se omnem diligentiam sufficientem adhibeat, per quam servari possint, quantumcumque cogatur propter alias causas consequentes, earum conservationem negligere, ne scilicet submergatur navis &c. Similiter etiam, quomodo stare potest, Deum habere veram & sinceram voluntatem salvandi omnes homines, si per talem voluntatem, media & auxilia per quæ salvari possint, eis non præparet: quamvis propter manifestatorem suæ justitiæ, & propter alias causas, velit permittere peccata, & plures denegare auxilia efficacia, quibus de facto salventur.

Secundò probatur ex D. Prospero cap. 25. de Vocat. Gentium, ubi ait: *Sive igitur novissima contempleris sæcula, seu prima, seu media: rationabiliter & pie creditur, omnes homines salvos fieri Deum velle, semperque voluisse; hoc non aliunde monstratur, quam de his beneficiis atque providentia Dei, quam universis generationibus communiter atque indifferenter impendit.* Ergo sentit S. Prosper, Deum per voluntatem generalem & antecedentem, quæ desiderat hominum salutem, velle dare seu præparare omnibus auxilia ad salutem sufficientia.

Tertio probatur conclusio ratione fundamentali, quam insinuat S. Thomas loco relato ex 1. sent. Deus per voluntatem antecedentem ordinat omnes homines in finem salutis; *hujus enim voluntatis effectus, est ipse ordo in finem salutis, inquit S. Doctor ibidem.* Ergo per illam præparat hominibus auxilia ad salutem sufficientia. Consequentia patet, cum enim finis non sit consequibilis nisi per media, implicat homines, per voluntatem antecedentem sufficienter ordinari in finem salutis, nisi per talem voluntatem, media & auxilia ad salutem sufficientia præparentur.

Confirmatur: Velle finem sine mediis, est velle aliquid impossibile; unde si Deus per voluntatem antecedentem vellet omnes homines salvos fieri,

in Bibli...